

Sygnatura akt VIII C 1144/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2015 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący S.S.R. Anna Bielecka – Gąszcz

Protokolant sekr. sąd. Ewa Ławniczak

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2015 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej w G.

przeciwko A. M. (1)

o zapłatę kwoty 4.529,16 zł

na skutek sprzeciwu pozwanej od wyroku zaocznego

1. uchyla w całości wyrok zaoczny wydany przez Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze VIII C 1137/14 w dniu 6 października 2014 roku i oddala powództwo w całości;
2. zasądza od powoda (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz pozwanej A. M. (1) kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt VIII C 1144/15

UZASADNIENIE

W dniu 6 marca 2013 roku powód (...) S.A. z siedzibą w G. wytoczył przeciwko pozwanej A. M. (2) powództwo o zapłatę kwoty 4.529,16 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2013 roku do dnia zapłaty oraz wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu powód podniósł, że wywodzi swoje roszczenie z zobowiązania wekslowego pomiędzy powodem a pozwaną. Pozwana zobowiązała się do wykupu weksla wskazanego przez powoda w terminie do 24 lutego 2013 roku. Pierwotnie strony w dniu 2 października 2012 roku zawarły umowę pożyczki pieniężnej zabezpieczoną wekslem. Pozwana nie zapłaciła w terminie wskazanym w umowie dwóch pełnych rat pożyczki, w związku z czym powód wypowiedział umowę pożyczki i postawił ją w stan natychmiastowej wykonalności 30 stycznia 2013 roku. Wystawiony przez pozwaną 2 października 2012 roku weksel in blanco został wypełniony 14 lutego 2013 roku, zgodnie z deklaracją wekslową, na kwotę odpowiadającą aktualnemu zadłużeniu z umowy pożyczki. Do pozwanej zostało wysłane wezwanie do wykupu weksla z dnia 14 lutego 2013 roku, jednak roszczenie dochodzone pozwem nie zostało spełnione. Powód wyjaśnił, że termin płatności weksla upłynął 24 lutego 2013 roku i domaga się zasądzenie odsetek ustawowych od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. **(pozew k. 2-3).**

W dniu 21 maja 2013 roku referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny stwierdził w sprawie brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zaś sprawa została przekazana do rozpoznania tutejszemu Sądowi. Po wniesieniu skargi na powyższe orzeczenie

referendarza sądowego tożsame postanowienie wydał Sąd Rejonowy w dniu 7 grudnia 2013 roku. **(postanowienie k. 4, postanowienie k. 6v-7)**

Zarządzeniem z dnia 27 marca 2014 roku, pełnomocnik powoda został wezwany do uzupełnienia braków formalnych pozwu, poprzez złożenie pozwu na urzędowym formularzu P wraz z odpisem pozwu z załącznikami dla strony przeciwnej, wykazanie stosownym dokumentem umocowania do działania jako organ albo osoba uprawniona do działania w imieniu osoby prawnej – w terminie dwutygodniowym od doręczenia wezwania, pod rygorem umorzenia postępowania w sprawie. **(zarządzenie k. 1)**

Braki formalne pozwu zostały uzupełnione w terminie i powód wniósł pozew na urzędowym formularzu P. Powód podniósł ponadto, że według posiadanych przez niego informacji adres wskazany w pozwie jest adresem zamieszkania pozwanej, jednakże z ostrożności procesowej wskazał także adres zameldowania pozwanej przy ul. (...) w Ł..

W uzasadnieniu powód podtrzymał twierdzenie, że roszczenie dochodzone przedmiotowym pozwem wywodzi z zobowiązania wekslowego. **(pismo procesowe k. 9, pozew k. 10-11)**

Zgodnie z zarządzeniami z dnia 28 kwietnia 2014 roku i 29 kwietnia 2014 roku w sprawie stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, zaś sprawa została skierowana do rozpoznania na rozprawie. **(zarządzenie k. 22, k. 23)**

W dniu 6 października 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wydał przeciwko pozwanej wyrok zaoczny, który został opatrzony rygorem natychmiastowej wykonalności. **(wyrok zaoczny k. 29)**

Odpis wyroku zaocznego dla pozwanej został doręczony przez awizo na adres pod którym pozwana nie zamieszkiwała, wobec czego zarządzeniem z dnia 27 lutego 2015 roku sprzeciw pozwanej od wyroku zaocznego został przyjęty jako wniesiony w terminie. W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwana podniosła, że nie mogła brać udziału w postępowaniu, gdyż korespondencja w sprawie była doręczana pod adres pod którym nigdy nie była zameldowana i pod którym od kilku lat nie zamieszkuje. **(zarządzenie k. 53, sprzeciw od wyroku zaocznego k. 40-41)**

Postanowieniami z dnia 4 marca 2015 roku dla pozwanej ustanowiono pełnomocnika z urzędu, którego wyznaczyła (...) w Ł., nadto na podstawie art. 359 § 1 k.p.c., uchylone zostało postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wyrokowi zaocznemu, wskutek uchylenia zarządzenia o stwierdzeniu prawomocności wyroku zaocznego. **(postanowienie k. 54, k. 55, pismo z (...) k. 65)**

W piśmie procesowym z dnia 4 maja 2015 roku pozwana, reprezentowana przez pełnomocnika z urzędu, wniosła o oddalenie powództwa w całości i podniosła m.in. zarzut sfalszowania podpisu pozwanej na umowie pożyczki, deklaracji do weksła in blanco i na wekslu in blanco, zarzut niewykonania przez powoda umowy pożyczki wyrażający się w niewypłaceniu pozwanej pożyczki, zarzut nieprzedstawienia pozwanej przez powoda weksła do zapłaty.

Pozwana zaprzeczyła aby w dniu 2 października 2012 roku zawarła umowę pożyczki z powodem. Oświadczyła, że nie podpisywała umowy, ani weksła in blanco, ani deklaracji wekslowej, podpisy widniejące na tych dokumentach nie zostały nakreślone przez pozwaną w związku z czym złożyła ona zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Podniosła, że nigdy nie słyszała o firmie (...), nie była zainteresowana wzięciem pożyczki od powoda i nie składała wniosku o udzielenie pożyczki. Podniosła, że wprawdzie nr rachunku bankowego pożyczkobiorcy z umowy należy do pozwanej, jednak na konto pozwanej nigdy nie wpłynęła wskazana w umowie kwota pożyczki. Pozwana nie otrzymała powiadomienia listem poleconym o powstaniu zaległości w spłacie pożyczki, o którym mowa w § 3 ust. 8 umowy, ani pisemnego wezwania do zapłaty zaległych rat w terminie 7 dni oraz wypowiedzenia umowy pożyczki (§ 6 umowy). Pozwana nie otrzymała również wezwania do wykupu weksła z dnia 14 lutego 2013 roku. Podniosła, że z akt sprawy wynika, iż zostało ono wysłane na nieprawidłowy adres przy ul. (...) w Ł., inny niż podany w treści umowy i na wekslu. Powód naruszył przy tym przepis art. 38 ustawy Prawo wekslowe. Pełnomocnik pozwanej wniósł także o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu, wskazując, że nie zostały one pokryte w całości ani w części. **(pismo procesowe k. 68-69)**

W odpowiedzi na powyższe, powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Podkreślił, że podniesione przez pozwaną zarzuty nie są zasadne. **(pismo procesowe powoda k. 76-78)**

Na rozprawie w dniu 4 września 2015 roku powód i pozwana nie stawili się, zostali prawidłowo zawiadomieni o terminie rozprawy. Pełnomocnik pozwanej z urzędu podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie, wnosząc o oddalenie powództwa w całości. Wniósł ponadto o zawieszenie postępowania w sprawie, na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c., do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie karnej, która toczy się z zawiadomienia pozwanej pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Gdyni za sygnaturą KPI.Ds. (...) -566/15, o czyn z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Sąd postanowił oddalić wniosek pełnomocnika pozwanej o zawieszenie postępowania w sprawie, na podstawie art. 177 § 1 pkt 4 k.p.c., do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego prowadzonego za sygnaturą KPI.Ds. (...) -566/15 pod nadzorem Prokuratury Rejonowej w Gdyni, oddalić wniosek powoda o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka R. S., na okoliczności wskazane w piśmie procesowym z dnia 3 czerwca 2015 roku oraz oddalić wniosek pełnomocnika pozwanej z urzędu o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa oraz przesłuchanie stron z ograniczeniem do przesłuchania pozwanej, na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew. **(protokół rozprawy k. 112-112v, postanowienie k. 111, postanowienie k. 112)**

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód prowadzi działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek. **(odpis z KRS k. 12-15, okoliczności bezsporne)**

W dniu 2 października 2012 roku została zawarta z powodem umowa pożyczki nr (...), nr ID (...). W umowie tej wskazano, że pożyczkobiorcą jest A. M. (2) zam. w Ł. przy ul. (...). **(kserokopia umowy k. 17-18, okoliczności bezsporne)**

We wniosku o udzielenie pożyczki wskazano, że wnioskodawcą jest A. M. (2) zameldowana przy ul. (...), a zamieszkała przy ul. (...) w Ł.. **(wniosek k. 85-86, okoliczności bezsporne)**

W upoważnieniu do pozyskania danych z (...) wskazano, że konsumentem jest A. M. (2) zamieszkała przy ul. (...), a zameldowana przy ul. (...) w Ł. (odwrotnie) **(upoważnienie k. 90, okoliczności bezsporne)**

Na zabezpieczenie pożyczki pożyczkobiorca wystawił weksel własny in blanco, pożyczkobiorca i powód spisali ponadto deklarację wekslową do weksla in blanco. W deklaracji wskazano, że w razie niespłacenia należności z umowy pożyczki w terminie, pożyczkodawca ma prawo wypełnić weksel w każdym czasie, na sumę wekslową odpowiadającą aktualnemu zadłużeniu z umowy pożyczki, zawiadamiając pożyczkobiorcę o wypełnieniu weksla listem poleconym. List ten powinien być wysłany najpóźniej na 7 dni przed terminem płatności weksla. **(kserokopia weksla in blanco – k. 16 – oryginał zabezpieczony w kasie pancерnej Sądu, kserokopia umowy k. 17-18, kserokopia deklaracji wekslowej k. 19 okoliczności bezsporne)**

W dniu 28 grudnia 2012 roku powód wysłał (nadał pocztą) do A. M. (2) na adres ul. (...) w Ł. ostateczne wezwanie do zapłaty, zaś w dniu 30 stycznia 2013 roku na ten sam adres pismo z wypowiedzeniem umowy pożyczki. **(dowód: kserokopia wezwania do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania pisma pocztą k. 95-96, kserokopia wypowiedzenia umowy wraz z potwierdzeniem nadania pisma pocztą k. 97-98)**

W dniu 14 lutego 2013 roku powód wysłał (nadał pocztą) do A. M. (2) na adres ul. (...) w Ł. wezwanie do wykupu weksla wypełnionego w dniu 14 lutego 2013 roku na kwotę 4.529,16 zł. Powód wskazał, że w załączeniu przesyła kopię deklaracji wekslowej i wypełnionego weksla in blanco. Oryginał weksla i deklaracji wekslowej znajduje się w siedzibie (...) S.A. **(dowód: kserokopia wezwania do wykupu weksla wraz z potwierdzeniem nadania pisma pocztą k. 20)**

Do dnia zamknięcia rozprawy, pozwana nie zapłaciła na rzecz powoda kwoty dochodzonej pozwem. (**okoliczności bezsporne**)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił jako bezsporny oraz na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na oddalenie.

Na wstępie przypomnieć wypada, że powód wywodził swoje roszczenie z weksla. Zgodnie z przepisem art. 103 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (Dz.U. 1936, Nr 37, poz. 282 ze zm.), do weksla własnego stosuje się przepisy o wekslu trasowanym, o ile z istotą weksla własnego nie pozostają w sprzeczności, w tym przepisy dotyczące płatności weksla i przedstawienia weksla do zapłaty.

Z materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, wynika, że weksel własny, z którego powód wywodził swoje roszczenie przeciwko pozwanej, nie został pozwanej przedstawiony do zapłaty. Wezwanie do wykupu weksla zostało bowiem wysłane na adres przy ul. (...) w Ł. pod którym pozwana nie zamieszkiwała.

Należy zauważyć, że dług wekslowy jest długiem odbiorczym w tym sensie, że przesłanką wymagalności roszczeń wobec wszystkich dłużników wekslowych jest przedstawienie dokumentu dłużnikowi głównemu. Posiadacz weksla może przedstawić go do zapłaty osobiście, ale także przez pełnomocnika czy posłańca. Osobą, której weksel się przedstawia powinien być dłużnik główny albo osoba umocowana do jego reprezentacji (pełnomocnik).

Przedstawienia weksla do zapłaty dokonuje się w miejscu płatności, czyli w miejscowości podanej w tym charakterze na wekslu. Jeżeli klauzula miejsca płatności zawiera adres, w którym weksel ma być płatny, powinno się dokonać przedstawienia weksla pod tym adresem. W braku adresu przedstawienia należy dokonać w lokalu przedsiębiorstwa, a gdyby nie można było znaleźć takiego lokalu – w mieszkaniu osoby, której weksel jest przedstawiany (art. 87 pr. wekslowego). W innym miejscu można przedstawić weksel tylko za zgodą osoby, której jest on przedstawiany. Należy jednak zaakceptować stanowisko przedwojennej judykatury, zgodnie z którym, należy przyjąć, że można skutecznie przedstawić weksel do zapłaty bez zgody dłużnika w miejscu jego zamieszkania czy siedzibie, która nie jest miejscem płatności weksla. Przedmiotowy weksel miał być płatny w G..

Przedstawić należy oryginał weksla i to w taki sposób by dłużnik mógł zbadać uprawnienia posiadacza, a posiadacz był gotów wydać weksel w razie dokonania zapłaty. Nie spełnia, zatem wymogu przedstawienia weksla do zapłaty samo wezwanie do zapłaty weksla, ani wezwanie połączone z doręczeniem kopii weksla, czy też wezwanie dłużnika by stawiał się u posiadacza weksla w celu przedstawienia weksla dłużnikowi, jeżeli miejsce zamieszkania lub siedziba posiadacza nie jest miejscem płatności weksla. Natomiast wymóg przedstawienia weksla do zapłaty jest spełniony, jeżeli dłużnikowi umożliwiono zapoznanie się z wekslem w miejscu i terminie płatności, ale on z tej możliwości nie skorzystał.

Dodatkowo wskazać należy, że w literaturze dominuje pogląd, że okazania oryginału weksla nie może zastąpić doręczenie jego kopii. W procesie, zarówno w postępowaniu zwykłym, jak i nakazowym, nie doręcza się pozwanemu oryginału weksla i nie znajduje się on nawet w aktach sprawy. Zgodnie z § 79 Regulaminu wewnętrznego urzędowania sądów powszechnych, weksle są przechowywane ze szczególną starannością, w miejscu wyznaczonym przez prezesa sądu, posiadającym odpowiednie zabezpieczenia techniczne (tu: w kasie pancernej tutejszego wydziału), natomiast do akt sprawy dołącza się sporządzone przez kierownika sekretariatu ich odpisy z adnotacją o miejscu przechowywania oryginału. Konsekwentnie należy, zatem przyjąć, że doręczenie odpisu pozwu nie zastępuje przedstawienia weksla do zapłaty. Jednocześnie uznać należy, że przedstawienie weksla do zapłaty może nastąpić do czasu wytoczenia powództwa o zapłatę na podstawie weksla, bowiem tylko do tego czasu wierzyciel jest w posiadaniu weksla i może pozostawać w gotowości do wydania weksla dłużnikowi w razie dokonania zapłaty (może dysponować wekslem). Po wytoczeniu powództwa weksel pozostaje zdeponowany w kasie pancernej aż do prawomocnego zakończenia

postępowania w sprawie – w razie zapłaty sumy wekslowej, powód nie może w dowolnym czasie żądać wydania weksla celem zwrócenia go dłużnikowi.

Jeżeli chodzi zaś o skutki nieprzedstawienia weksla do zapłaty (brak przedstawienia weksla w ogóle), przyjmując, że skoro przedstawienie weksla do zapłaty musi być dokonane przy użyciu oryginału dokumentu i jest przesłanką wymagalności roszczenia, konsekwentnie należy także przyjąć, że skoro roszczenie z weksla nieprzedstawionego do zapłaty jest niewymagalne, to oparte na tym wekslu powództwo jako przedwczesne należy oddalić. Chodzi tu, bowiem o kwestię wymagalności roszczenia wekslowego. Ś. interpretacja prawa wekslowego prowadzi do wniosku, że dopóki dłużnik nie ma możliwości zapoznania się z oryginałem weksla, jego obowiązek spełnienia świadczenia nie aktualizuje się. Dowód dokonania przedstawienia weksla do zapłaty obciąża przy tym wierzyciela (powoda) (por. Piotr Machnikowski – Postawy prawa wekslowego, Oficyna 2009).

Z powyższego jasno, zatem wynika, że każdy weksel, po nadejściu jego terminu płatności, powinien być przedstawiony do zapłaty osobie, która go wystawiła (w przypadku weksla własnego). Jest to warunek konieczny, aby można było dochodzić należności z weksla. Brak przedstawienia weksla do zapłaty skutkuje brakiem obowiązku zapłaty sumy wekslowej przez dłużnika, aż do dnia przedstawienia mu weksla.

Opierając się na tym, należy stwierdzić, że wystosowane przez powoda wezwanie do wykupu weksla na adres, pod którym pozwana nie zamieszkiwała, jest z prawnego punktu widzenia zupełnie obojętne i niewykupienie przez dłużnika weksla w takiej sytuacji żadnych skutków prawnych pociągających za sobą nie może. W przedmiotowej sprawie nie wykazano, że weksel był pozwanej przedstawiony do zapłaty. Powód nie przedstawił dowodu doręczenia pozwanej pisma „wezwanie do wykupu weksla”, zaś pozwana konsekwentnie twierdziła, że pisma tego nie otrzymała, gdyż nie zamieszkiwała pod adresem na który pismo zostało skierowane. Tę ostatnią okoliczność Sąd uznał przy tym za wykazaną w dostateczny sposób, co zresztą było podstawą przyjęcia sprzeciwu pozwanej od wyroku zaocznego, jako wniesionego w terminie i uznania nieprawidłowości doręczenia korespondencji przez awizo pod adres przy ul. (...). Warto przy tym podnieść, jak słusznie wskazał pełnomocnik pozwanej, że w doktrynie i orzecznictwie sądowym, podkreśla się że dług wekslowy ma charakter odbiorczy. Dopiero wskutek przedstawienia weksla do zapłaty dłużnik dowiaduje się kto jest jego wierzycielem i dług przekształca się w oddawczy (por. wyrok SN z dnia 4 marca 2008 roku, IV CSK 457/2007). Nie można uznać za okazanie weksla poinformowanie wystawcy weksla własnego płatnego w siedzibie wierzyciela o możliwości zapoznania się z oryginałem weksla w dniu oraz miejscu jego płatności.

Z tych względów, przedmiotowe powództwo, jako przedwczesne, zasługiwało na oddaleniu.

Mając powyższe na względzie, Sąd zaniechał jednocześnie prowadzenia dalszego postępowania dowodowego m.in. na okoliczność ustalenia czy to pozwana zawarła sporną umowę pożyczki, wystawiła weksel in blanco i podpisała deklarację wekslową, w tym ustalania czy podpisy nakreślone pod dokumentacją pożyczkową należą do pozwanej, czy też do innej osoby, która sfalszowała jej podpisy. Nawet bowiem, gdyby okazało się, że to pozwana wystawiła weksel, wobec nieudowodnienia przez powoda prawidłowego przedstawienia pozwanej weksla do zapłaty, powództwo i tak musiałoby zostać oddalone jako przedwczesne, skoro zobowiązanie wekslowe nie stało się wymagalne, a roszczenie powoda wywodzone było z weksla.

Dlatego też wyrokiem z dnia 4 września 2015 roku, Sąd uchylił w całości wyrok zaoczny wydany przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi w sprawie o sygnaturze VIII C 1137/14 w dniu 6 października 2014 roku i oddalił powództwo w całości oraz zasądził od powoda (...) Spółki Akcyjnej w G. na rzecz pozwanej A. M. (1) kwotę 738 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, na podstawie art. 98 k.p.c. (600 zł wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu według stawki minimalnej powiększone o 23 % VAT).